

הנדון: יציאה חד-צדדית מלבנון

מאת אלוף (מיל.) שלמה גזית

15.9.97

1. הפתרון המועדף לביטחון יישובי ישראל בצפון יושג ע"י יציאת כוחות צה"ל מרצועת הביטחון במסגרת הסכם מדיני עם ממשלות סוריה ולבנון (בין אם זה הסדר שלום כולל ובין אם זה הסכם נקודתי המוגבל רק לקיום השקט בגבול הלבנון).
2. אף שגם במסגרת הסכם כזה אי אפשר יהיה להבטיח "אפס פיגועים" קיים סיכוי טוב כי מעורבות צבאית-משטרתית סודית-לבנונית בדרום הלבנון תבטיח רגיעה אופטימלית (לפחות, כל עוד תהא סוריה מעוניינת בקיום ההסכם). יחד עם זאת, גם בהסכם כזה אין ערובה לביטחונם של אנשי צד"ל שיישארו בשטח, לאחר יציאת צה"ל.
3. ההצעה שלהלן, ליציאה חד-צדדית, איננה מתיימרת להעלות פתרון עדיף. היא מוצגת אך ורק בשל:
 - א. ההערכה כי קטנים ביותר הסיכויים להגיע להסכם שלום כולל עם סוריה בלויז' קרוב.
 - ב. ההערכה כי אין סיכוי להסכם נקודתי-מוגבל עם סוריה ולבנון בו יתחייבו בהסכם לשמור על השקט.
 - ג. הרצון למנוע משליטי דמשק לנצל את חיילי צה"ל באד"ל כמנוף לחץ על ישראל להשגת ויתורים מדיניים.
 - ד. ולבסוף, ובעיקר - בשל ההערכה כי מצב הביטחון, לאחר היציאה, לא יורע ואולי אף יהא עדיף על המצב הקיים.
4. קיימים נתוני רקע חדשים לגבי דרום לבנון:
 - א. מלחמת האזרחים בלבנון נסתיימה. ממשלת בירות פועלת באופן נמרץ להשתקם כלכלית ולפתח את המדינה. על רקע זה פורקו המיליציות החמושות שפעלו במדינה כתנאי להבטיח רגיעה. היוצא מן הכלל היו אנשי החיזבולה, בנימוק כי הם פועלים בלעדית בשטח לבנוני כבוש בידי כוח זר.
 - ב. סוריה נוכחה ככל הנראה כי הלחץ שהפעיל צה"ל בדרום לבנון לא סייע בידה במו"מ הכולל.
 - ג. סוריה איננה רוצה להסתבך במלחמה עם ישראל במקום, בעיתוי ובממדים שאינם בשליטתה, היא גם רוצה למנוע התנגשויות אשר ישבשו את תהליך שיקום לבנון ויסכנו אינטרסים סוריים בלבנון.

ד. איננו יודעים כיצד יפעלו ממשלות סוריה ולבנון וכיצד ינהג חיזבללה, אם ולאחר שיצאו כוחות צה"ל מדרום לבנון. מבלי לקבוע דבר בפסקנות, קיימת אפשרות שאין לבטלה, לפיה לא ירצו גורמים אלה להמשיך בעימות עם ישראל, בדרך של התרת חופש פעולה לחיזבללה בתוככי ישראל. לפעולות תגובה ולחץ צהליים בדרום הלבנון כמעט ואין השפעה על החלטות ממשלות בירות ודמשק.

5. האיום הצבאי מגבול לבנון הוא משולש.

6. חדירות מעבר לגבול למטרות ירי, מיקוש, הנחת מטענים או תפיסת בני ערובה. אפילו נחזור ונקים גדר מערכת אפקטיבית לכל אורך הגבול הבינלאומי לא תוכל גדר כזו לחסום הרמטית אפשרויות חדירה.

7. ירי קטיושות וירי ארטילרי אל מעבר לגבול. לא צפוי כי יציאה ישראלית מלבנון תגדיל את סבירות ירי כזה על יעדים בישראל (ירי כזה אסור לחלוטין אף לפי הסכם ההבנות הקיים של "ענבי זעם"). חדירות אוגפות בדרך הים או האוויר. אין ליציאת צה"ל השפעה בהגברת הסיכוי המבצעי של חדירות כאלה.

8. יציאת צה"ל מדרום לבנון נעשית מתוך מתן סיכוי כי פיגועי חיזבללה לא ירדפנו אל מעבר לגבול, והוא הדין לגבי ארגונים אחרים. ההנחה שמאחורי החלטה כזו היא כי יש סיכוי כי תקטן ביותר המוטיבציה של חיזבללה להמשיך בפעולות בתוך שטח ישראלי ריבוני, שאין עליו כל ויכוח בינלאומי. במקביל, היא בונה על כך כי כוחות צבא לבנון, בגיבוי כוחות סוריים, ירדו לקרבת הגבול וישמרו על השקט.

9. יחד עם זאת תהא זו איוולת להתעלם מסכנה כזו, לצורך זה -

א. אפילו לא יושג הסכם יציאה נקודתי עם שלטונות בירות ודמשק, חיוני להבהיר להם מראש מה תהיינה תגובות ישראל לאחר שנצא.

ב. אם תחודשנה פעולות (ונצטרך להגדיר לעצמנו מה היא באמת הפרה של הסכם ההבנות) נפעל בעומק שטח לבנון. שיטת הפעולה תהא בעיקר מן האוויר כאשר היעדים יהיו:

* יעדי תשתית כלכלית חיונית של לבנון אשר ישבשו מן היסוד את תכניות השיקום והפיתוח.

* יעדים כלכליים הפוגעים באיטרסים של סוריה בלבנון.

* מוסדות שלטון וצבא לבנוניים וסוריים בלבנון.

ג. על ישראל להתנגד קטגורית להצבת כוחות צבא זר כלשהו בשטח שיפונה. במידת

האפשר, יצוי גם ליגות לחיזבללה כוחות ונייטל